

Svenska: Stödstruktur för en berättelses uppbyggnad

Namn: Hanna Sülau

Ämne: Svenska Årskurs 1-3

Datum: vt-2026

Stödstruktur för en berättelses uppbyggnad

Inledning

Skolform/Årskurs eller åldersgrupp/Ämne eller område

Grundskola, Årskurs 1-3, Svenska

Kort beskrivning av undervisningsexemplet

Undervisningsexemplet ger en tydlig bild av hur en berättande text kan organiseras med inledning, handling och avslut, samt hur en röd tråd skapas genom en berättelse.

Undervisningsexemplet introduceras gemensamt i klassen, för att eleverna senare ska kunna utgå från strukturen och skriva egna sagor/berättelser med inledning, handling och avslut, samt en röd tråd genom berättelsen.

Undervisningsexemplet kan användas såväl i helklass som i mindre grupp. Det är bra om eleverna har börjat skriva egna meningar och enkla texter/berättande meningar utifrån bilder.

Om man vill fortsätta att utveckla arbetet kan eleverna själva få planera och skriva en egen berättelse utifrån berättelsebrons stödstruktur. Skriv då ut nya tillhörande planeringsscheman och skrivhäften med framsida, stömlinjer och färger för att eleverna tydligt ska se vilken del av sagan de skriver.

Syfte med undervisningsexemplet

Syftet är att eleverna ska skapa sig en förståelse för berättande texters uppbyggnad genom att använda en enkel och tydlig stödstruktur. Strukturen ska bidra till att eleverna lättare kan planera och skriva en egen berättelse.

Koppling till läroplanen (Lgr 22)

Undervisningen i ämnet bild ska ge eleverna förutsättningar att utveckla

- förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.

Centralt innehåll i årskurs 1-3

Texter

- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning samt personbeskrivningar.

Läsa och skriva

- Gemensamt och enskilt skrivande. Strategier för att skriva ord, meningar och olika typer av texter med anpassning till deras uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord och bild samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.

Kriterier för bedömning av godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 3

- De berättande texter eleven skriver har tydlig inledning, handling och avslutning.

Material och förberedelser

Följande material behövs för att genomföra undervisningsexemplet:

- Instruktion/stödstruktur för berättelse
(<https://skolmagi.nu/produkt/stodstruktur-till-berattelse-paket/>)
- Arbetsblad
- Bilder

Förberedelser för läraren

1. Köp materialet "Stödstruktur till berättelse – Paket" på skolmagi.nu. Skriv ut materialet. Skriv gärna ut berättelsebron i A3-format och en bock som kan flyttas över bron. Skriv ut en klassuppsättning av "planeringsschema" och "skrivhäften". Skriv ut bilder som eleverna kan använda för att återberätta sagan.
2. Låna och läs igenom sagan om Bockarna Bruse. Fundera över hur sagan är uppbyggd utifrån de 4 stegen i stödstrukturen.
3. Förbered hur eleverna enkelt kan planera ett skrivande av sagan utifrån planeringsschemat. Det kan vara bra att redan nu vara förberedd på att om man vid nästa lektionspass väljer att skriva sagan gemensamt i materialets tillhörande skrivhäften så behöver man korta ner texten och sammanfatta delarna utifrån: inledning, problem, lösning och avslut.

Genomförande

Undervisningsexemplet genomförs vid fyra olika lektionstillfällen. Detta kan självklart anpassas utifrån den aktuella elevgruppens förutsättningar och behov.

Lektionstillfälle 1

Mål: Synliggöra berättelsens uppbyggnad med inledning, handling, avslut.

Lektionen genomförs i helklass.

Inledning, ca. 10-15 min

Läraren:

- introducerar och visar berättelsebron samt bjuder in eleverna till samtal.
- högläser Bockarna Bruse med inlevelse.

Eleverna:

- delger sina tankar om berättelsebron.
- lyssnar på berättelsen.

Huvuddel, ca. 20-30 min

Läraren:

- går igenom de olika delarna av bron tillsammans med klassen.
- ställer frågor kring de olika delarna. *"Hur börjar sagan? Vilka är med? Vad är det för miljö? Vad ser de?"*
- använder mallen "planeringsschema". Läraren skriver stödord på tavlan och eleverna skriver på sina utskrivna exemplar.

Eleverna:

- diskuterar först frågorna tillsammans med sin bänkkompis så att de båda är aktiva och redo att därefter enskilt besvara dem.
- skriver stödord på arbetsbladet "planera sagan".

Avslutning, ca. 5 min

- Läraren sammanfattar det eleverna tränat på under lektionen: att planera för att skriva en saga.

- Läraren delger eleverna planen för nästkommande lektionstillfälle: *"Nästa gång ska vi skriva sagan tillsammans."*

Lektionstillfälle 2 och 3

Mål: Skriva en gemensam berättelse utifrån berättelsebrons uppbyggnad med inledning, problem, lösning och avslut.

Lektionerna genomförs i helklass och/eller halvklass.

Inledning, ca. 10 min

Läraren:

- återkopplar till föregående lektion. *"Vad var det vi gjorde förra lektionen? Kommer ni ihåg att vi skrev stödord för att planera vår berättelse?"*
- tar fram bildstödet med berättelsebron som med fördel sätts upp på tavlan.

Eleverna:

- funderar och berättar vad de kommer ihåg från föregående lektion.
- tar fram sina "planeringar" av sagan.

Huvuddel, ca. 40 + 40 min

Det kan vara en fördel att dela upp lektionen på minst två tillfällen. Det vill säga gå igenom *inledning* och *problem* under ett lektionstillfälle och sedan *lösning* och *avslut* vid nästa lektionstillfälle.

Läraren:

- delar ut skrivhäftet till eleverna.
- går igenom inledningen av sagan. Använd gärna stödfrågorna *"Hur började sagan? Vilka var med och var är de någonstans?"*
- låter eleverna komma med förslag på meningar som passar till inledningen av sagan.
- skriver en gemensam text på tavlan. För att förtydliga kan läraren ringa in texten med en blå whiteboard-penna för att visa att det är den första delen av berättelsebron. Läraren kan även sätta den lilla geten på blå delen av bron för att förtydliga att det är den här delen av berättelsen som de skriver just nu.

- låter eleverna diskutera vilken bild som hade passat att rita till den inledande delen av texten. *"Vad vet vi? Vi vet att det är 3 bockar och att de är på väg till ängen, så en bild som visar det hade passat."*
- går igenom delarna *problem*, *lösning* och *avslut* på liknande sätt.

I relation till varje del samtalar läraren med eleverna om vilka bilder som passar till texten, förslagsvis:

- ❖ Inledning – De tre bockarna som är på väg till ängen.
- ❖ Problem – Trollet som finns under bron.
- ❖ Lösning – Den stora bocken Bruse som stänger trollet.
- ❖ Avslutning – De tre bockarna som äter på ängen.

Tips vid genomförande:

Använd gärna bilden på berättelsebron och låt den lilla geten gå från del till del för att visa vilken del som eleverna ska skriva om.

Markera gärna varje del i passande färg utifrån Berättelsebron.

Om häftena från materialet används, behöver läraren sammanfatta sagan kort utifrån frågorna och inte skriva sagan ordagrant.

Eleverna:

- diskuterar med sin bänkkompis olika förslag på passande meningar till inledningen av sagan.
- skriver inledningen i den första delen av sina häften.
- diskuterar passande bilder med bänkkompisen. Varje elev ritar en passande bild till inledningen av sagan.
- arbetar på samma sätt med de andra delarna av sagan (problem, lösning, avslut).

Avslutning, ca. 5 min

- Läraren visar hur klassen gemensamt skrivit en saga med inledning, handling och avslut.
- Läraren lyfter positiva delar som hen sett under arbetets gång.

Lektionstillfälle 4

Mål: Återberätta sagan om Bockarna Bruse i kronologisk ordning med hjälp av bilder.

Eleverna arbetar i par eller i grupper om tre.

Inledning, ca. 10-15 min

Läraren:

- återkopplar till berättelsebron och sagan som klassen har skrivit.
- introducerar och förklarar hur arbetet kommer att gå till.
- delar in klassen i par eller i grupper om tre.

Eleverna:

- uppmanas ställa frågor för att förstå uppgiften.

Huvuddel, ca. 20 min

Läraren:

- delar ut bilder som passar till textens olika delar.
- ber eleverna att lägga bilderna i kronologisk ordning och att återberätta sagan för varandra. Läraren observerar och för anteckningar under tiden.

Eleverna:

- samarbetar och resonerar om i vilken ordning bilderna ska ligga och motiverar varför de tycker så.
- återberättar därefter sagan för varandra.

Avslutning, ca. 5 min

- Läraren sammanfattar det eleverna tränat på under lektionen: att återberätta en saga i kronologisk ordning.
- Läraren återkopplar till de olika delarna i en berättelses uppbyggnad.

Resultat

Gemensamma mönster

Nedan beskrivs de observationer som framträtt som gemensamma mönster i lärargruppen. Dessa observationer görs i relation till det syfte som lärargruppen skrivit fram för undervisningsexemplet.

- Eleverna resonerar kring strukturens delar: *inledning, problem, lösning* och *avslut* och vad de innebär. Eleverna uttrycker exempelvis "*Det var trollet som var problemet.*".
- Eleverna stöttar varandra i att se vilken del av sagan som passar till strukturens olika delar.
- Eleverna deltar aktivt i skrivandet och lyckas skriva en saga med berättelsens struktur med stöd av läraren.
- Eleverna upplever arbetet glädjefyllt då alla kan vara med och alla kan göra en egen saga. Elevernas självförtroende ökar – "*Jag kan!*".
- Eleverna kan återberätta sagan med egna ord och i kronologisk ordning med hjälp av bilder.
- Eleverna samarbetar och resonerar om i vilken ordning bilderna ska ligga.
- Eleverna resonerar kring begreppet *kronologisk ordning* och om vilken bild som ska ligga först och vilken bild som avslutar sagan.
- Eleverna ställer frågor till varandra, t.ex. "*Vad ska din saga heta?*" och "*Vad betyder kronologisk ordning?*".
- Eleverna återberättar sagan genom att samarbeta med varandra.
- Eleverna visar på ett utökad ordförråd, t.ex. "*trippade*", "*klampade*", "*rullade över bron*".
- Eleverna gör kopplingar till berättelsens struktur i andra versioner av Bockarna Bruse, men även till andra sagor.

Framgångsfaktorer

Nedan beskrivs de aspekter som lärargruppen anser varit grunden till att undervisningsexemplet har fungerat framgångsrikt i flera klassrum och kontexter.

- Att läraren leder arbetet utifrån strukturen och återkommer till den under arbetets gång.
- Att läraren går igenom berättelsemallen innan och under högläsningen för att stärka elevernas förståelse för sagans struktur.
- Högläsningen tillsammans med bilder och koppling till berättelsebron bidrar till elevernas förståelse för sagans delar och till ett utökad ordförråd. Bildstödet till högläsningen är gynnsamt både vid läsningen och för att eleverna ska se den röda tråden och förstå begreppet kronologisk ordning.

- Den gemensamma högläsningen kopplas till strukturen, vilket gör att texten bearbetas kontinuerligt och bidrar till att eleverna förstår, får större ordförråd och kan återberätta texten.
- Färgkodning av de olika delarna av strukturen bidrar till elevernas förståelse av att en berättelse är uppbyggd av olika delar.
- Färgkodningen bidrar till att eleverna förstår vilken del av berättelsen de befinner sig i.
- Färgkodningen fungerar som ett stöd för eleverna vid det egna skrivandet. Färgkodningen finns med i elevernas planeringsscheman, men även i skrivboken som är markerad med olika färger utifrån strukturen.
- Färgkodningen fungerar som stöd för eleverna vid återberättandet av sagan.
- Sagobilderna fungerar som en hjälp för eleverna att återberätta sagan.

Villkor

Nedan beskrivs olika aspekter som lärargruppen anser är viktigt finns på plats för att undervisningsexemplet ska fungera framgångsrikt även i andra klassrum och kontexter.

- Modellering är viktig där läraren läser högt och för ett textsamtal tillsammans med eleverna.
- Den struktur läraren använder behöver innehålla de fyra delarna: inledning, problem, lösning och avslutning.
- En av de viktigaste faktorerna för att undervisningsexemplet ska bli framgångsrikt är användandet av färgkodning av de olika delarna av strukturen.
- Dialogerna fungerar bättre när eleverna känner sig trygga med sin samtalspartner.

Professionell slutsats

Undervisningsexemplet är beprövat under förutsättning att stödstrukturen innehåller de färgkodade delarna inledning, problem, lösning och avslut.

Deltagande lärare:

Anna Juvél, Långbrodalskolan, Stockholms stad

Anna Segerstedt, Backgårdsskolan, Piteå kommun

Ann-Christin Källman, Mullsjö F-3, Mullsjö kommun

Annica Bidegård, Toråsskolan, Kungsbacka kommun

Hanna Sülau, Väskolan, Kristianstad kommun